

ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ ՓԱՂԱՓԱԿԱՆ ԵՒ ԱՅԼՆ

ՊԱՐՏԱԿԱՆ ԳՐԱԳՐԱԿԱՆ

Պարտական գրագրության 5 ֆր. կամ 2 րբ. ևս. թղթերով.
Այսինքն ամեն տեղի համար ուր այս րազգրի մուտքը արգելաւած
է, ամբողջ 9րդ տարեշրջանի (93 օգոստ.—94 մայիս) բաժնորդագիրն
է 20 ֆր. կանխիկ: Կարելի է նաեւ բաժնորդագրուիլ քանի ամսի
համար ալ որ ուզուի, ամեն մէկ ամսականը 2 1/2 ֆր. հաշուելով և
1894 մայիս ամսին անգին չանցնելու պայմանով:
Նամակ և ծրար պէտք է ղրկել հետեւեալ հասցեով. M. Por-
TOUKALIAN, rédacteur du journal Arménia. MARSEILLE (France)

Թ ՏԱՐԻ ԹԻԻ 36

1894 ՅՈՒՆՎԱՐ 24

ՅՈՒՆՎԱՐ 12 (2 Տ.)

ՁՈՐԵՐԵԱՐԵՐ

Կը հրատարակուի իշ. և քրթ. օրեր

ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Խմբագրութիւնը, եթէ հարկ համարի, համառօտելով և կաթ
մասամբ միայն կը հրատարակէ իրեն զրկուած գրութիւնները:
Պարտաւոր չէ վերագրածուել հրատարակուած ձեռագիրները:
Գանուցումներ կընդունուին հայերէն և ֆրանսերէն լեզուով:
Գանուցման 1 միջակ գիրը 1 սանդիւ կարծէ. 1 գլխագիրը 2
սանդիւ:

Les annonces, en français et en arménien, sont reçues aux bureaux de la
Rédaction (Allées de Meilhan, 44.)

ԲՈՎԱՆԳԱՅԻՆ ԹԻՒՆ

Գարծելու ասպարէզը. — Հայեր ի թիւիւր
քիւս. — Փարիզի աշերի Հովտաքիւսեր.
— Համեր ի Ռուսիա. — Նոր հրատա-
րակութիւններ. — Կովկասի կառավար-
չապետին Պետերբուրգ կանցելիք. —
Թիւրքիալի լուրեր. — Նամակ Աստ-
րախան (Միլլարի). — Ֆրանսա. —
Եգիպտոս — Սրտասանման լուրեր. —
Մանուգումներ. — Բանասիրական (Սալ-
մաստ):

ԳՈՐԾԵԼՈՒ ԱՍՊԱՐԷԶԸ

Իրաւ է թէ ամեն տեղ ալ գործե-
լու ասպարէզ կայ երբ մարդ ուղէ
աշխատիլ: Բայց ասպարէզ կայ, աս-
պարէզ ալ կայ և ամեն գործ հաւա-
ստրապէս արդիւնաւոր չլինի:

Հայաստանը իր հարստահարուած
միճակէ ազատելու համար գործի առ-
պարէզը ո՞ր առիթն է. Եւրոպայի մէջ թէ
Հայաստանի մէջ: Եթէ կը հաւատանք
թէ հայ ժողովուրդը պիտի ազատէ
Հայաստանը, գործի բուն ասպարէզը
Հայաստանի մէջ է. իսկ եթէ կը հա-
ւատանք թէ Եւրոպական տէրութիւն.
ներք և Ամերիկայի Միացեալ-Նա-
հանգներին հանրապետութիւնը պիտի
երթան Հայաստան՝ ազատելու այդ
երկիրը, այն ժամանակ գործի բուն աս-
պարէզը այս երկիրներին մէջ է:

Մեր համոզմամբ, Եւրոպայի մէջ

Հայերի մասին գրելու, խօսելու, պօռա-
լու ազատ ասպարէզն է. իսկ գործե-
լու բուն ասպարէզը Հայաստանի մէջ
է: Եւրոպայի և Ամերիկայի Հայերը
իրենց խօսելու և գրելու ազատու-
թեամբը և ի հարկին եւրոպական
տէրութիւններին և ժողովուրդներին
անոնց վիճակներէն ազատելու համար
ունենցած զիւրութիւններովը՝ մինչև
մէկ աստիճան կրնան օգնել Հայաստանի
ազատութեան գործին. բայց այդ
գործ չեն կրնար կառավարել հեռուէն.
կառավարողները բուն Հայաստանի
ժողովուրդին մէջ պիտի լինին: Հոն
պէտք է թուական, դրամական, մտա-
ւորական և այլն ոյժեր գոյանան. այդ
ոյժերի գոյանալուն և յարատեւելուն
կրնան հեռուէն նպաստել արտասահ-
մանի Հայերը, բայց ո՛չ զանաք կա-
ռավարել. մանաւանդ որ արտասահ-
մանի մէջ գոյնուող յայտնի գործիչնե-
րը կամ այդպէս անուանուածները
մեծ մասը Հայաստանը չճանչըր ան-
գամ. ուրիշներէ լսած կամ գիրքերի
մէջ միայն կարդացած են զայն: Եւր
հայ ժողովուրդը չգործէ Հայաստանի
մէջ, երբ հայ ժողովուրդը չլինի Հայա-
ստանի մէջ, Հայաստանի խնդիր ալ չլի-
նիր:

Ասոր համար է որ մենք ամենա-
մեծ ցաւ կզգանք երբ կը տեսնենք

թէ Հայեր դուրս կեննեն Հայաս-
տանէն. երբ Հայեր անդադար
գաղթելով Հայաստանը դատարկեն,
ա՛լ ինչ ոյժ կը մնայ այնտեղ գործելու
համար: Ասոր համար է որ թիւրք
կառավարութիւնն ալ ուղղակի և ա-
նուղղակի միջոցներով կտախէ Հայերն
որ գաղթեն Հայաստանէն: Մինչև
անգամ՝ ճանապարհածախքն ալ ինք
կուտայ որ Հայեր թիւրքիական դուրս
եննեն, կուզեն երթան Եւրոպա, այն-
տեղ խօսին գրեն, ինչ կուզեն անեն,
միայն թէ հայ ժողովուրդին մէջ չմնան:
Այդպէս չվարուեցա՞ւ միթէ Մար-
տիանի քօլէճի երկու հայ ուսուցիչնե-
րին հետ որոնց համար Էնկիւրիի դա-
տարանը մահի վճիռ տուած էր:

Ինչպէս յայտնի է Արմենիայի ըն-
թերցողներին, մենք միշտ պնդելով
մէկտեղ թէ գործի բուն ասպարէզը Հա-
յաստանի մէջ է և թէ հայ ժողովուրդն
ինք պէտք է աշխատի և ձեռք ձգէ
իր ազատութիւն, եւրոպական տէրու-
թիւններին դիմումներ անելու պէտքն
ու օգտակարութիւնն ալ կընդունինք
մինչև մէկ օրոյ աստիճան:

Բայց թէ այդ տէրութիւններէ ո-
րին կողմը պէտք է աւելի բռնենք
մենք, Ռուսիայի՝ թէ Անգլիայի, այդ
մասին թէեւ շատ վաղուց գրած ենք
արդէն, բայց աւելորդ չենք համարիր

աւելի ընդարձակ կերպով վերագառ-
նալ այդ խնդրի, Արմենիայի յաջորդ-
թիւններին մէջ:

Մ. Փ.

ՀԱՅԵՐ Ի ԹԻՒՆԻՐԻՆ

Կ.պօլսի Զարդարեան գրատան
հրատարակած գրացուցակէն կիճա-
ցուի որ անցած 1893 թուականին
Կ.պօլսի մէջ հրատարակուած հայե-
րէն գիրքերի թիւն եղած է 68, լրա-
գիրներին և հանդէսներին թիւը 14.
Զմիւռնի մէջ 1 գիրք և 1 հանդէս (Ա-
րեւելեան Մարտի) հրատարակուած
է: Կ.պօլսի տպագրուած 68 գիրքե-
րէն 32 դասական, 1 բառարան, 10
գրական, 4 առողջաբանական և գի-
տական, 6 օրացոյց, 4 կենսագրական,
1 կրօնական, 3 ընկերային, 2 դրա-
ցուցակ (մէկը պարբերաբար), 1 կա-
նոնագիր և 1 մանկական գիրքեր են:
Զմիւռնի մէջ հրատարակուած հայերէն
1 գիրքը վերական է:

— Թիւրքիայի լրագիրները կը
գրեն թէ Զմիւռնի պատժական տեսա-
նը Միւրտի Թախուր Զրգրեճեան ա-
նուն անձը ի բացակայութեան դա-
տապարտեր է 5 տարի բերդարգե-
լութեան: Իբր թէ այդ անձ խոռ-

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՍԱԼՄԱՍՏ

Երկիրը. — Ժողովուրդը եւ կեանքը.
— Հայտնիութիւնը եւ տարրք. — Դա-
տալարութիւնը եւ աստիճանութիւնը. —
Կապալի պաշտօնեւորութիւնը:

(Շար. 35րդ բաժնի եւ վերջ)

Մի քանի հաստատութիւններ, ինչ-
պէս են փոստ, հեռագրութիւն, մաքս,
անցագիր, դրամահատութիւն որոնք ա-
րեւմտեան երկիրներին մէջ կառավարական
պաշտօնէութիւններ են, Պարսկաստանի
մէջ տարբեր ձեւով կը տնօրինուին: Այս
հաստատութիւնները կառավարութեան
կողմէ կապարով կը տրուին անհատներին:
Այսպէս անցագիրն այստեղ ոչ այնչափ
ստորականական հսկողութեան կը ծառայէ
որչափ պետութեան և կապալառուին
հասցիքի մի աղբիւր է: Կապալառուն
առանձին մի տան մէջ նստած Դավիթ՝
յաճախորդներին կը սպասէ. աստեք ան-
ձամբ և կամ ուրիշի միջոցով ներկայանա-
լով, անցագիր կը գնեն, հատին 7 դրան
(4 ֆր.) վճարելով: Անկէ ետք երբ ան-

ցորդը երկրի սահմանէն դուրս ելնէ և
վերագառնայ, կտրաւորուին սահմանա-
գլուխ նստող գործակալը եւ կառնէ ան-
ցագիրը և կոչնչացունէ, որով երկրորդ
մի անցագիր համար անցորդը կրկին
մի անցագիր գնելու է: Իսկ երկրի ներ-
քին դաւառները պարտելու համար պար-
սիկ հարստակէն անցագիր չպահանջուի.
արդէն տեղացին երկրին մէջ մնացած ա-
տեն ձեռքը ոչ մի թուղթ կուենայ իր
հպատակութիւն որոշող:

Սալմաստի գաւառագլուխ Տիւմանի
մէջ փոստի և հեռագրատան մի ձեւը
կայ. հեռագիրը նոյնպէս ազատ է կառա-
վարութեան ուղղակի տեսչութեան, ամեն
ոք կրնայ իր ուղած հեռագիր տալ, նոյն
իսկ Վեհ. Դահլիշ բողոքել տեղական կա-
ռավարութեան վրայ, առանց արգելքի
հանդիպելու: Ներքին գաւառներին հա-
մար, ամեն 10 բառին (պաշկասի հաշիւը
նոյն է) 2 1/2 դրան (1 ֆր. 55 սնթմ.) կը
վճարուի:

Տիւմանի փոստը կընդունի պարզ և
ապահովագրած նամակներ, դրամի կրու-
ներ, բայց մանտափոստ չտար և չվճարեր.
դրամ պարունակող նամակներն ալ չա-
պահովագրեր: Փոստի պաշտօնէութիւնն

այստեղ շատ բարդ գործեր չունի: Զիա-
ւոր սուրհանդակը չարաթը մէկ անգամ
Դավիթժէն կուզայ և հասնելուն պէս
պաշտօնակը կը բացուի փոստի փոքր սե-
նեկին մէջ և ծրարները կը լեցուին յա-
տակին վրայ. սենեկին մէջ դռնփակ կըս-
պասեն 10-12 անձեր, փաճառականական
գործով զբաղողներ, և ծռնկ չըթած կը
սկսին փնտռուտել, քրքրել ծրարները.
իրենցը և իրենց ծանօթներինը կը վեր-
ցունեն. իսկ լրագրական ծրարները՝ շուտ
առնողի ձեռքը կանցնին. մէկմարդ առանց
մի լրագրի բաժնորդ լինելու, եթէ կրնայ
փոստին մէջ մտնել, ուզածին չափ և ու-
ղած թերթեր կը վերցունէ: Փոստին նա-
մակ տրուած ատեն ալ ուշ մնացողներին
համար երբեմն անախորժ անակնկալներ
կը պատահին, մի անգամ կը տեսնես որ
փոստին մէջ նամակակիւղ սպառեր է,
այդ օր ա՛լ նամակը կը յետաձգուի մին-
չև միւս շաբաթը: Մի ուրիշ անգամ ալ
յանձնարարուող նամակի համար բնկա-
լագրեր կը պակսին, փոստի տեսչութեան
մօտ ընկալագրի տետրակը լեցուեր, ա՛լ
տեղ չէ մնացեր կըտուի նամակարեւին և
ստոյիկեան մի դէմքով պատուէր կը տը-
րուի յաջորդ փոստին գալ:

Այստեղ կը վերջացունենք Սալմաստի
մասին մեր տեղեկագիրը և մեզ արուած
դասին համեմատ կաճապարենք չուսով
հասնիլ փոստին: Միայն աւելցունենք
թէ Սալմաստի հայ ժողովուրդի բարքը,
զբաղման, վիճակի, հոգի մասին մեր
տուած այս նկար գրէթէ նոյնն է ինչ
հինգ հայաբնակ գիւղերի մէջ եղող 220
տուն Հայերի և Արմիի գիւղերէն 30ին մէջ
ցրուած 800 տունի չափ Հայերի վիճա-
կին հետ, մինակ սա աննպաստ տարրե-
րութեամբ որ Արմիի գիւղերի Հայերը ա-
սորական զօրաւոր տարրին մէջ տեղ տեղ
ասորախօս են և տեղ տեղ ալ թրքախօս.
Ասորիներին և Հայերին խառն խնամու-
թիւններն ալ ի վնաս Հայերի թուին և
բարոյականին կը լինին. ընդ ամեն մէկ
վարժարան ունին քաղաքին մէջ, մէկն ալ
գեո. նոր բացուելու վրայ է: Նախնիւն
թէ փէ զուտ հայաբնակ գիւղին մէջ, ար-
տասահմանի մի երկրաստորդի նախաձեռ-
նութեամբ և տեղացի քահանայի ու ժո-
ղովրդի աջակցութեամբը:

ՌԵԴԱԿՏՈՐ

վարարական մի նամակ գրեր է եղեր Այվալդի մարտան նախագ պաշտոնեայ Դանիէլ Էֆենտին և իր տան մէջ ալ վնասակար գիրքեր գտնուել են եղեր :

— Մեծ Եպարքոսը, ներքին, դատական և արտաքին գործերի նախարարները, Տատեան Յարութիւն փաշան, քաղաքապետ Բըտվան փաշան և ոստիկանութեան նախարար Նազըմ պէյը տարեգլխի շնորհաւորութեան համար իրենց այցաքարտեր զրկեր են մեր պատրիարքարան: Հրեայների բարոնապետի Տեղակալն ալ նոր տարու շնորհաւորութեան համար մի գրութիւն զրկեր է Ս. Պատրիարքին:

— Ս. Պատրիարքին կողմէն Արթ. Եֆենտի վարդապետ Գալբագճեան գրեցեր է ռուսական դեսպանատուն նոր տարի շնորհաւորելու համար :

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅԵՐԻ ՀՈՎԻՏԻՍԻԹԻԻՆԸ

Կը լսենք թէ փարիզի հայերի հոգևոր Հովիւ Արթ. Տ. Սահակ քահանայ իւթիւնեանի փարիզէն մեկնելու որոշում լինելով, առաջիկայ մարտ ամսի վերջը փարիզէն պիտի ելնէ Մարսէյի ճանապարհով Կ.պօլիս վերադառնալու համար :

ՀԱՅԵՐԻ ՌՈՒՍԻԱ

Թիֆլիզի թեմին նոր նշանակուած Առաջնորդ Գեր. Գեորգեայի կապիկոպտ Սուրենեանց Ծնունդի տօնի հանդէսները կատարելու համար Էլմիածնէն Թիֆլիզ գնացած է : Դեկտ. 24/5 յովին, այցելել է Կովկասի կառավարչապետի օգնական Կոնստանտին և Վրաստանի Էքզարխ Գեր. Վրդիմիրին: Կառավարչապետի Պր. օգնականը հետեւեալ օր վերադարձ այցելութեան գնացած է Սուրենեանց Սրբազանին: Միւս օրն ալ վրաստանի Գեր. Էքզարխը այցելած է :

— Նոր-Նախիջևանցի բժիշկ Գևորգ Տիգրանեանց օր մեռեր է դեկտ. 20/1 յովին, իր ունեցած 40,000 ռուբլէն քիչ աւելի կարողութիւնը կտակեր է աղքատ հետեւեալ կերպով: Ա. Էլմիածնէն Ճեմարանին 21,000 ռբլ. որի տոկոսով Ճեմարանին մէջ սաներ պէտք է պահուին Տիգրանեանց անունով: Բ. դարձեալ նոյն Ճեմարանին 5,000 ռբլ. հայերէն դասագիրքեր տպելու և կարօտ ուղակերտներին բաժնելու համար: Գ. Նոր-Նախիջևանի թեմական դպրանոցին 4,000 ռբլ.: Դ. Մոսկուայի Լազարեան Ճեմարանին 4,000 ռուբլի որի տոկոսով հայերէն գիրքեր պէտք է առնուին ամեն տարի: Ե. հայերէն արմատական բառերի բառարան կազմողին մրցանակ յատկացուելու համար 2,000 ռբլ.: Զ. հայերէն համանիշ բառերի բառարան կազմողին 2,000: Է. Նոր-Նախիջևանի աղքատների խնամակալութեան 500: Թ. Ն. Նախիջևանի Ս. Եսայ փանքի ժողովարարաց դպրոցին 300: Ժ. Մարդասիրական

ընկերութեան 200: ԺԱ. Արհեստագիտական դպրոցին 200 ռբլ. և այլն: — Դեկտ. 26/7 յովին, Թիֆլիսի Հայուհեաց Բարեգործական ընկերութեան տարեկան պարահանդէսը կատարուել է որմէ 2,000 ռբլ. հասոյթ գոյացել է:

— Երեւանի անուանի Հայերէն հանգուցեալ Ղահրաման Մելիք-Աղամալեանի յիշատակին համար իւր գաւախներ նուիրել են 600 ռուբլի Երեւանի թեմական դպրոցին, 200 ռբլ. Գայիանեան դպրոցին և 200 ռբլ. թաղային ծխական դպրոցին:

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Շնորհակալութեամբ ստացած ենք Վիկենտի Միխիլարեան Պատ. Միւս. Բանութեան հրատարակած հետեւեալ երկու նոր գիրքերն որոնք նոյն Միւս. Բանութեան վերջերս հրատարակած «Ազգային Մատենադարան»-ի ԺԱ. և ԺԳ. հատորները կը կազմեն:

Հայք յԵղիսաբեքուպոլիս Դրսն. սիրուանիտ: Այս գաղթականութեան պատմութիւնը՝ քաղաքի Դրանի. Լուանիոյ իշխանաց և Աւստրիոյ կայսերաց առանձնաշնորհութեանց կոնդակներէն, ժամանակակից արձանագրութիւններէն և պաշտօնական գրութիւններէն: 1680-1779: Գրեց Հ. Գրիգոր Վ. Գովրիկեան: Վիեննա. Միխիլարեան տպարան 1893: Երես 10 + 533 ութնաւ: Գին 4 ֆր. և 50 անթ. Վիկենտի մէջ (Շատ հետաքրքրական տեղեկութիւններ կը պարունակէ Եղիսաբեթուպոլիս մէջ հաստատուած հայ գաղթականութեան մասին որ Աւստրիայի կայսրերէն վա. յեւած առանձնաշնորհութեանը մի տեսակ սղգային ինքնավարութիւն ունենալով իր առանձին դատաւորներ, քաղաքային, վարչական և ընդհանուր ժողովներ ունէր, իր երկրի յատուկ օրէնքներ ինք կը դնէր, մի տեսակ հասարակապետութիւն էր մի միայն Հայերէ կազմուած բայց օտար երկրի մէջ: Թէ այդպիսի մի ազատութիւն և փառաւոր գիրք և հարստութիւն ունեցող մի հայ գաղթականութիւն ինչո՞ւ չկրցաւ կանգուն մնալ և իր այդամեն առաւելութիւններ զոհեց ու լուծուեցաւ օտար տարրի մէջ շատ ու շաղթութեան և ուսումնասիրութեան արժանի է: Հ. Գովրիկեանի այս հետաքրքրաշարժ պատմական աշխատանքութիւն բաւական քանակութեամբ հոմ նիւթեր կընծայէ ուսումնասիրութեան):

Հայ գիշարկաւ տոնը. Գրեց փարսագան Տէր-Մովսէսեան. 55 պատկերով: Վիեննա. Միխիլարեան տպարան. 1894. Երես 8 = 103 ութնաւ: Գին 5 ֆր. Վիկենտի մէջ: (Հայ գիւղացիների սովորութիւններին, բնակարաններին, կարասիներին, հողագործական գործիքներին և այլնի վրայ տեղեկութիւններ կուտայ: Աւելի բացայայտութեան համար գրքին վերջը դրուած են 55 նկարներ գործիքների և տան շէնքերի: Այս տեղեկութիւններ վիկենտի Մարգարանական ընկերութեան թերթին

մէջ գրած էր Տիար Փարսագան Տէր-Մովսէսեան —այժմ Մովսէս Արեղայ, միւսեան Ս. Էլմիածնի— և գերմաներէնէ հայերէնի թարգմանուելով նախ Հանդէս Ամսորեայի մէջ և այժմ առանձին տետրակով հրատարակուած է):

ԿՈՎԿԱՍԻ ԿԱՌԱՎԱՐՁԱՊԵՏԻ
ՊԵՏՏԵՐՈՒՐԳ ԿԱՆՁՈՒԼԸ

Կովկասի կառավարչապետ գեներալ աղիւզանտ Ս. Ա. Շէրէմէտեւիչի այժմ Պետերբուրգ կը գտնուի ուր կը մասնակցի ռուս կառավարութեան Կովկասի վերաբերեալ խորհրդակցութիւններին: Հոն կանչուած է նաեւ Կովկասի կառավարչութեան գլխաւոր պետ գեներալ-մայոր Շատիլով:

Խորհրդակցութեան առարկայ եղող ինչիւններէ մին է Կովկասեան սահմանագրութիւնները պահպանելու համար յատկապէս տեղացիներէն մի զօրագունդ կազմակերպելու խնդիրը:

ԹԻՒՐԿԻԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Այսպիսի մէջ և շրջակայները քուէրան սկսել է տարածուիլ:

— Էրզրումի կուսակալ Հայտար փաշայի մի ժամանակէ ի վեր հիւանդ էր, յունվար 2/14ին մեռեր է:

— Սուլթանը Օսմանիյէ տեղաւորու պատուանշանը կը զրկէ Արմանիսի վիլայէթէ կայսրի գահաժառանգորդուն վիլայէթի իշխանին:

— Փարիզ դուստրուող Առողջապահական Միջազգային ժողովին թիւրքիսի կողմէն պատուիրակ նշանակուած են Մատրիտի օսմ. գեսպան թիւրքիսի պէյ. Կ.պօլի Առողջապահական ժողովի անդամ Նուրի փաշա և Պանիօլիքի փաշա ու Տօքթ. Համիդ պէյ:

— Նիւ Եորքի օսմ. փոխ-հիւպատոս Ֆուատ պէյ արձակուելով Կ.պօլիս գնացած է:

ՆԱՄԱԿ ԱՆՍՏՐԱԿԱՆ

Մէլպուրն, 5 դեկտ. 93
(Շար. 35դ քուէն)

Արդէն չուրը 12 ոտք բարձրացած լինելով հարկ էր նաւակներով երթեկեկել պահ մը վրէժա ի վրէժա արկ կը կարծէի ուր կոնտրոլներ այնչափ բազմաթիւ են որչափ ջրին ալիքները. տարբերութիւնն սա էր որ վրէժա արկի հրապուրիչ իսկ Պրիզպէն ցաւալի տեսարաններ կը ներկայացունէր: Շատ վաճառականք և այլ անեցիք կարծելով թէ չուրը, երեք տարի առաջ պատահած հեղեղէն աւելի, այսինքն 8 ոտքէն աւելի չի բարձրաւ նար, իրենց ապրանքն ու կահ կարասին չէին տեղափոխուած և հետեւեալ իրենց այդ կարծիք մեծ վնաս պատճառեց իրենց: Մէկ ժամուան մէջ այդ դարդարուն քաղաքը, թափանցիկ հայելիներով փայլուն կրպակներն գահարկելուց, սկսած էին ջրի ու տրմի մէջ լողալ և ընդհանուր քա-

ղաքը նեխտա ջրերով լի ապականեալ հոտեր կը բուրէր: Նաւերու և երկաթուղիներու երթեկեկութիւնն դադարած էր. կապի գործարանն ջրոց ներքեւ լինելով ամբողջ քաղաքն մթուշթեան մէջ էր կտրուած, պայծառագեղ Պրիզպէնը զընդան մ'էր դարձած: Մարդիկ սկսած էին լապտերներով պտըտիլ կը յիշէի իւր աղոտութեամբ, մթութեամբ և շունչերով համբաւաւոր թուրքաստանն ուր գիշերուան ժամ 7էն յետոյ կեանքը մարած է և եթէ մարդ դաւադան ու լապտեր չ'ունենայ, ինքզինքը գող զինուորներէ և խաճնող շներէ ազատ չէ կարող պահել: Նոյնպէս և եթէ երկար մուճակներով իւր սրունքները չընկալաւ, չէ կարող ինքզինքն պաշտպանել ընդդէմ փակչուն ցեխին որ այնչափ թանձր է որչափ թիւքի մի ուղեղը: Եօթնօրեայ մշտնջենաւոր խաւարէ և հեղեղային եղաւ նակէ մը յետոյ, արեւը ծագեցաւ, լոյս տեսաւ, քաղաքի թէ ամեն փամեղ ու քրքրեալ անցան և ժողովուրդն սկսաւ քաղաքին աշխատութեանց ժանտարեկը Բայց ամառն որ չէինք գտնել թէ երկրորդ հեղեղ մ'ալ մեզ տար փահար պիտի ընէր: Հանրային գործոց նախարարը (Minister of Public works) ընդհանուր հրամանաւ տաւ էր քաղաքը մաքրել ապա իւր թիւրքան շէնքերը շահաւորաբար վերանորոգելու և կառավարութիւնը ինչ յատուկ նաւերը ժողովրդին տրամադրութեան ներքեւ գրած էր երթեկեկութեան համար. բայց ահա՛ կապարագոյն ամպերը կուտակեցան երկրին երեսը և անձրեւը ստրատիկի արագութեամբ սկսաւ տեղալ: Պր. Բակա իսկոյն իւր պատգամը տուաւ ժողովրդին, այն է թէ երկրորդ հեղեղ մը հասնելու վրայ է որ առաջինէն աւելի աղէտալից պիտի լինի: Եւ ահա ահարկու ալիքներն սկսան կատաղութեամբ դարձնել Պրիզպէնի կամրջին և երկու ժամուան մէջ, ջրին հոսանքը այնչափ արտաքայ կարգի դօրաւոր էր որ այդ երկաթաշէն ամրապինդ շէնքին կէտը առաւ տարաւ մեծամեծ շառաւիմը, Մարթիթի օսմի յորձանքին նման, պըտուակի պէս իւր մէջը խաղցունելով զայն: Սոյն կամուրջը 140,000 անգլ. ոսկի արժողութեամբ մի գեղեցիկ շինուածք էր: Այս սրտաճմիկ տեսարանը ժողովուրդը բերանաբաց ձգեց և կառավարութեան վրայ ալ մի ծանր պարտք թողուց, մանաւանդ այնպիսի ժամանակ մը որ Աւստրալիա արդէն երմտական տաղանայի մը մէջ կը գտնուի: Սոյն երկրորդ հեղեղը, կ'ըսէ Դիտարանի մէկ տեղեկագիրը, գերազանցած է այն բոլոր նախորդ հեղեղներն որք այցելած են Աւստրալիա: Ոչ միայն Պրիզպէնի կամուրջը զոհ գնաց ջրին հոսանքին, այլ ուրիշ երկու կամուրջք ևս, մին Անթիքուա Պրիճ (Antiqua Bridge) 30,000 անթէրլին ոսկոյ արժողութեամբ, միւսն Ինդոօրօփու (Indoorooply Br dge) 52,000 ոսկոյ արժողութեամբ ամբողջովին կորուսեցան: Այս երկու շաքաթութեան մէջ այնչափ անձրեւած

(Շարունակելի)

Ե. ԼՐՈՒՄՆԴՈՒՆԻ

გოდუნა.

— Ծերակոյտ ժողովը անցած ուրբաթ օրի նստին մէջ առաջին ընթերցումով ընդունեց Երեսօրհիսանա-կան ժողովէն ընդունուած այն օրէնք որով առևտրով զբաղող և բաթանթ լվճարող կիներն ալ իրաւունք պիտի ունենան առևտրական դատարաններէ ընտրութիւններ մասնակցելու :

ԵԳԻՊՏՈՍ

— Բարձր. խնդրել տալիկայ
զարուհին իր «Մահբուսա» շաքինա-
տով Թրիկանի պիտի երթայ ուրիշ
Ղիկնեանի, Պետերբուրգի, Պէրլինի և
Լեւոնի արքունիքներին այցելու-
թեան պիտի երթայ և հասնօթէն
յուզիս ամառի վերջիւ Նզիպասու պի.

տի վերադառնայ : Լրագիրներին մէջ
հրատարակուած վերոգրեալ ուղե-
գծին համեմատ, կերեւի թէ Յրան-
ստէն չպիտի անցնի Լոնտոն երթալու
համար, այլ թերեւ Լոնտոնէն Եգիպ-
տոս վերադարձին հանդիպի Յրանսա :

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ԼՈՒՐԵՐ

— Սերպիտի նախարարութիւնը կիրակի առաւօտ իր հրոժարական տոնաւ Ելեքսանդր թագաւորին, նախ. կին թագաւոր Միլանին Սերպիտազաւուն համար : Ալեքսանդր թագաւորը յայտարարեց թէ իւր հօր Պէթր կրտսէ գալը Սահմանադրութեան հաւանակ չէ և թէ ինք կը յուսայ որ հօրը ներկայութիւնը պիտի օգնէ Սերպիտի ներկայ խառնաշփոթ վիճակին կարգադրուելուն : Նախարարապետ Պր. Կրուիչ յետ չառաւ իր հրոժարականն : Թագաւորահայրը մտադիր է տշխատիլ որ քաղաքական ունէ գոյն լինիցող անձներէ կազմուի նախարարութիւնը և ասոր համար տչքի առնելու ունի վիլէնտի սերպական գետնը որ երբեմն ազատական կուսակցութեան կը պատկանէր և այժմ անգոյն է : Երկուշաբթի օր, թագաւորը զանազան կուսակցութիւններէ ըրիտօրոնները կանչելով ունաց հետևորդողակցած է ներկայ դրութեան

վրայ : Նախկին թագաւոր Մելքանն
ալ ներկայ գտնուած է այդ խորհրդ.
դահլցութեան : Աւելքսանդր թագաւո-
րը յայտարարեւ է թէ ա'լ չէ կարող
բացարձակ ստգարեղ տալ արմատա-
կաններին որ ուզածնին անեն քանի
որ երկրին մէջ վտանգաւոր յուզում-
ներ յառաջ կը բերեն, երկրին անտե-
սական վիճակը կը վտանգեն և մինչև
իսկ թագաւորի իշխանութեանն ու
իրաւունքներին անաստեղծ չափ յա-
ռաջ կերթան :

— Աւմանիաի Բայրաթապի երկու-
շաբթի օրի նստին մէջ ընկերվարա-
կանների գլխաւորներէն Պր. Ղիէպ-
նախտ կառավարութեան դէմ բողո-
քեց որ գործաւորներն անգործ մնա-
ցած են և կառավարութիւնը գործ
չճարեք անոնց համար. Թէ պետու-
թիւնը ոչինչ պիտի անէ, ինչո՞ւ հատու-
է, ըսաւ։ Նախարար Պէթիլիէր պա-
տասխանեց Թէ ինք ալ համաձայն է
Թէ գործ չկայ. գործերը դադրած են
և պէտք է մի ճար մտածել. բայց
չկրնար ընկերվարականների երեսին
չտալ որ ամեն տարի այս գրգռիչ խնդ-
րիւր կը յուզեն, առանց գործնական
միջոցներ առաջարկելու։ Գործերի
դադրած վիճակը ոչ միայն գործա-
ւորներին, այլ և գործատէրներին կը
ջնասէ որոնք գովելի ջանքեր կանեն
դեռ իրենց գործաւորները չարձակելու
և անոնց վարձեր չպակսեցունելու
համար։ Միւս կողմէ, վիճակադրու-
թիւնները ինչպէս կը հաստատեն, գոր-
ծաւորներն ալ հողագործական աշ-
խատանքներ անել յանձն չեն առնե-
ր. անհերքելի ճշմարտութիւն է Թէ Աւ-
մանիաի զանազան տեղերը հողագոր-
ծութեան համար աշխատող բազուկ-
ներ կը պակսին։

— Խտալիաի մէջ տիրող տագնապներին պատճառով, դրամատունները վշտանքի ենթարկուած, հետզհետէ սնանկութիւն կը հրատարակեն :

ՀԱՅԿԱՅԻՆ ԳԵՂԱՅԻՆ

Հետևեալ գիրքերը կարելի է ըս-
տանալ Արմենիայի խմբագրատունէն
իրենց առջեւ նշանակուած գիներով
որոնց մէջ հաշուուած է և ղրկելու
փոստի ծախքը :

Արժէքը կանխիկ չվճարուած՝ գերք
ընկերք :

ԵՐԶՆԿԵՄՆՅ — Ազգային երգա-
րան ձայնագրեալ (հայկական ձայնա-
հանրով) 2 ֆր. 80 նանթմ.

Վարդուկեանց — Դալայիկ (Գրաբս-ը
տանաւ օրէնք՝ արարչադ օրծ օթ եան
հրաչալիքն երին վրայ) 75 սնթմ.
Բ. Յ. Վարդուկեանց. ԴԱՅԼԱՅԼԻԿ
Դրուագ. Ա. (Հեղինակին յատուկ ռէ-
զոլոյ ճարտար բանահիւտութեամբ և
գրութար լիզուով գրուած ստանաւոյ-
ներ են Աստուծոյ արարչագործու-
թեան հրաչալիքն երն պատմոյ) : Դիմ
է 75 սանթիմ :

Խորհրդան Հայրիկ, Դրախտի ըն-
տանիք: 1 Քր. 75 տանթիմ:

Խորհրդանշանը Հայրիկ, Սիրաք և Սա-
մուէլ: 1 ֆր. և 75 սանթիմ:

Ինչպէս ամեն լրագրողներ, Արմենիան
ալ կընդունի ծանուցումներ հրատարա-
կելու համար: անոնք որ պէտք կունեն-
ան Արմենիայի միջոցով մէկի դիմում ա-
նել կամ մի բան յայտարարել, պատրաստ
ենք ընդունել իրենց ծանուցումներ ըստ
բազմական սովորութեան: Ծանուցում-
ները գրենքը նշանակուած են Արմենիայի
համար, տառին վրայ հաշուելով: 1 եր-
կաթագրի (գլխագիր) համար 2 սանթիմ
և 1 բոլորգրի համար 1 սանթիմ: 3 ան-
գամ գրուելիք ծանուցումը գրենք վրայ
ժին 10 զեղչ կը լինի: 10 և աւելի ան-
գամներ գրուելիք ծանուցումը գրել վը-
րայ 0/0/30 զեղչ: Սակարկութիւն չըն-
դունուի:

ՍՈՒՍՍԻ. Լիակատար երգարան:
Հրատարակեց Գրիգոր քահանայ Գը-
րիգորեանց: Հատոր Ա. Տպագր. Մոս-
կուա 1890: (Կը պարունակէ 282 եր-
գեր, ինչպէս հիններէն, նոյնպէս և նոր
երգերէն շատեր) 4 ֆրանց:

ԺՕՐԺ ՍՍՆ — Գարիքալիի կեն-
սագրութիւնը, 35 սնթիմ:

Բաֆֆի, Արծիւ վասպուրականի
(Խորհման Հայրիկ): 1893 (Էջմիածնի
կաթողիկոսութեան և Խորհման Հայ-
րիկի մասին Բաֆֆիի գրածները մէկ
ամփոփումն է: Սկիզբը գրուած է
վիէհ. Հայրիկի պատկերը):

Գրին	2 ֆր. 45
Բաֆֆի, Կայծեր Ա. հատոր	7 ֆր.
» , » Բ	8 — 50
» , » վերջը	1 — 75
» , վէպիկներ և պատ-	
կերներ Ա.	7 —
» , վէպիկներ և պատ-	
կերներ Բ	7 —

Հայկակ Էկինեան, Կսկմանք,
Տեար Ա. Ն. Երբ. 1890 (Հեղինա-
կին ընտիր մէկ բանաստեղծութիւնն
է այս արձակ գրուած): 30 սնթիմ:

Հ. Կղմէս վ. Սիպիեան, Դասա-
տարարին յայտնուած դրանց (Մէկ
լուսանկարատիպ պատկերով, վեց
վիմատիպ տախտակօք — 79 պատկեր
—, և 53 պատկերօք ի բնագրին, ու-
րոյ մէջ կան բազմաթիւ չհրատարա-
կեալներ: Մեծ 8° երես Ժ. 2+88+32).
վիէհնա 1892: Գրին 7 ֆրանց:

(Ցանկացողին ձրիպէս կը ղրկուի
յառաջաբանն ու ներածութիւնը):

Երվանդատի — Գործակատարի յի-
սասականից (մի պատկեր վաճառա-
կանական կեանքից) և հրգեհ նախա-
գործարանում (Բազուի մշակների
կեանքից) 1 ֆրանք 75 սնթիմ:

Վ. Փափագեանց — Պատկերներ թիւր-
քա հայերի կեանքից (Հեղինակին 41
հատ ամենաբնական վէպիկները):

4 ֆրանք:

Խօսք վրան Հայրենասիրտը
Բ. ապագրութիւն 60 սնթիմ:

Չայնադիա երգեցողութիւնը Ս. Պա-
տարակ — Բ. սրգ. էջմիածին 10 ֆր:

Մանկագիր — Այրի վանք կամ Գեղար-
դայ վանք 35 սանթիմ:

Հ. Բարսեղ Սարգիսեան, Ուսում
անասիրութիւն Մանիքէա Պաղի-
կեան Թոնրակեցիներու աղանդին և

Գր. Նարեկացու թուղթը (Կրօնական
նորեկուկ գաղափարների տարածման
պատճառով Հայաստանեայց ժողովրդ-
դինմէջ ծագած երկարատեւ և մեծ
յուզումների մի առանձին ուսումնա-
սիրութիւնն է որի մասին գրուած
չկայ Հայոց պատմութեան դասագիր-
քերին մէջ):

2 ֆր. 20 սնթիմ:

Դիշտ Բահանայ Աղանեսեց, Դի-
ւան Հայոց պատմութեան. Դիւք Ա.
Բ. 1780. 1834. Տպագր. Թիֆլիզ. 1893
(Հայոց ազգի 54 տարու պատմութիւ-
նը կը ներկայացունէ, մասնաւորապէս
էջմիածնի գլխէն անցածները, պատ-
մական վաւերացութիւնով: Սկիզբ-
ը գրուած է Կարեկի Յովհաննէս
կաթողիկոսի պատկերը: Այս աշխա-
տութիւնն արժանացած է Սահակ-
Մեարտեան մրցանակին): 7 ֆր.

Կոստանդին Ապրիլեան, Հայրե-
նիքից դուրս: վէպիկ. Հրատարա-
կութիւն Մ. Թարգմարեանի (Մեծա-
գոյն բաղդի յոյսերով հայրենիքէն
դուրս կը մի հարուստ գիւղացու
պատահած թշուառութիւնները կը
նկարագրէ որ հալու իր հայրենիք
վերադառնալով հոն կը ցած է գտնել
իր հանգստութիւն): 50 սնթիմ:

ԵԱՍՈՒ ԳԻՐԲ ԵՒ ՊԱՏԿԵՐ

Հ. Յ. Վ. Խաղիկեանց. Կրթարան
անգլիական լեզուի (Անգլիկներէն լեզուն
գիւրբին և գործնական ոճով սովորեցու-
նող քերականութիւն մ'է հրահանգ-
ներով մէկտեղ): Ա. հատորը կը բաղ-
կանայ 256 երեսէ և Բ. հատորը 216
երեսէ. վերջն ալ յաւելուած մը կայ
50 երեսէ բաղկացած որ հայերէն հը-
րահանգների անգլիկներէն թարգմա-
նութիւնն է: Երկու հատորը միասին
5 ֆր.: (1 տղար ամբերկեան):

Նշանակք Հայաստանեայց. Մայր
Հայաստանի պատկերը՝ Հայոց 4 թա-
գաւորութիւնների նշանակներովը
մէկտեղ վիպուն թղթի վրայ և կանաչ
կապոյտ և դեղին գոյներով ներկուած:
1 ֆրանք:

ԼՈՒՍԻՆԵԱՆ ՍՐԲԱԶԱՆԻ ՊԱՏԿԵՐ

Տաճկական բնութեան նահատակ
եղող խորհն Նարայէյ — Լուսինեան Սըր-
բազանի պատկերը ընտիր թղթի վը-
րայ տպուած կը ծախուի Արմենիայի
խմբագրատունը: Գրին է 65 սան-
թիմ, փոստի ծախքը խմբագրատու-
նէն վճարուելով:

ՀԱՅՈՑ ՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐԱԿԱՆ
ՄԻՈՒԹԵԱՆ
Ա. ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՎԱՐԴԱՊԵՏԱՐԱՆ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ
ԶԱՏՈՒԹԵԱՆ

Բ. Տպագրութիւն

«Հայոց Հայրենասիրական Միու-
թեան» հրատարակած այս վարդապե-

տարանի մէջ համառօտ կերպով բա-
ցատրուած է թէ իւրաքանչիւր հայ-
րենասէր Հայ ինչ փափաքներ պէտք
է ունենայ և ինչ պարտքեր ունի կա-
տարելու:

Կը խնդրուի ամեն հայրենասէր Հա-
յերէ իրենց շրջանի մէջ տարածել այս
տետրակ: Մէկ անգամէն 50 օրինակ
ծախու առնողին կը ղրկուի 5 ֆրանքով
Հատին գրին է 15 սանթիմ (Պարսկա-
տանի Հայերին համար 10 սանթիմ):

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ Մ. ՓՈՐԹՈՒԳԱԼԵԱՆ

Մ. Փորթուգալեանի հրատարա-
կած գիրքերին վրայ մասնաւոր զեղչ
կը լինի Պարսկաստանի Հայերին հա-
մար որոնց կը ղրկուի փակագծի մէջ
նշանակուած գիներով:

Ա. ՀԱՅ ԴԻԻՏԱԶՆՈՒՅԻ ՄԸ (Սպառած):

Բ. ՀԱՅ ԴԻԻՂԱՅԻ

Գ. ՍԱՂԱՍՏ ԻՍՐԱԵԷԼԻ

Դ. ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆ ՊՈՒԼՂԱՐԻՈՑ ԵՒ
ԿԵՆՍԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ ՊՈՒԼՂԱՐ ԱՊՍԱՄ-
ԲԱՊԵՏԱՑ (Սպառած)

Ե. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԹՇՈՒՄՆԵՐԸ. — (Հայաս-
տանցիներ պանդխտութեան տխուր
հետեւանքների մէկ փոքրիկ պատկերը
կը ներկայացունէ վիպական կերպով):
Դին (90 սնթիմ) 1 ֆրանք 20 սնթիմ:

Զ. ԳԱՄԱԲ ԳԱԹԻՊԱ — ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ
ԸՆԹԵՐՏԱՐԱՆ յետ այլոքեցն աւարտե-
լու (Մեծանուն հայ բանաստեղծին
վերջերս գրած ազատաշունչ ընտիր ու-
սանաւորներէն 3ը՝ առանձին տետ-
րակով հրատարակուած են): 50 հատը
2 ֆր. և 30 սանթիմ, հատը (5 սնթիմ)
40 սանթիմ:

Է. ԼԻՆԶԻ ՕՐԵՆԲԵՐ ՏԱՃԿԱՀԱՅԱՍՏԱՆԻ Մ.
(Սպառած)

Ը. ԹԻՐԻՔԻԱԻ ՀԱՅՆԵՐ ԵՒ ԻՐԵՆՑ ԴԻԱ-
ՑԻՆԵՐ (Թիւրքիայի Հայերին և իրենց
գրացի ազգերի վրայ վիճակագրական
և ցեղաբանական ամփոփ և հետա-
քրքրաշարժ տեղեկութիւններ կը պա-
րունակէ: Թիւրքահայաստանի մէջ բը-
նակող այլ և այլ ազգերէ բնակիչների
թուին բաղդատական մէկ ցուցակն
ալ կը տուած է տետրակին վերջը): Դին
50 սանթիմ (35 սանթիմ):

Թ. «ԱՐՄԷՆԻԱ»Ի ՅՈՒՇԱՐԱՐ (Արմենիայի
Ա. տարեշրջանի թիւերը այժմ բոլոր.
վին սպառած և միեւնոյն ժամանակ
շատերի հետաքրքրութեան առարկայ
դարձած լինելով, այդ շրջանի մէջ Մ.
Փորթուգալեանի գրած առաջնորդող
յօդուածներէն գէշ 30ի չափ ամփոփ-
ւած են Յուշարարի մէջ որ ութամալ
գիրքով 124 երեսներէ կը բաղկանայ):
(1 ֆրանք): 1 ֆր. 40 սանթիմ

Ժ. ՎԵԺ (Պուլկարի մէջ Թիւրքերի
արած բարբարոսութիւններէն մի փոք-
րիկ պատկեր կը ներկայացունէ և ցոյց
կուտայ թէ Պուլկարներն ինչպիսի մի-
ջոցների դիմած են իրենց վրէժ լու-
ծելու համար): (15 սնթիմ), 20 սնթիմ.

ԺԱ. ԹՈՄԱՍ ԲՈՅՈՒՍ (Յունաստանի մէջ
Թիւրքերի արած բարբարոսութիւն.

ներէն մի փոքրիկ պատկեր կը ներկա-
յացունէ և ցոյց կուտայ թէ Յուններն
ինչպիսի միջոցների դիմած են իրենց
վրէժ լուծելու համար), (0, 15 սանթիմ)
20 սանթիմ:

ԺԲ
ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ Մ. ՓՈՐԹՈՒԳԱԼԵԱՆԻ

ՆՄՈՅՇՆԵՐ
Մ. ՓՈՐԹՈՒԳԱԼԵԱՆԻ
ԴՐԱՍՈՒ ՈՏԱՆԱԻՈՐՆԵՐԷՆ

Մ. Փորթուգալեանի գրած հայրե-
նասիրական ուսանաւորներէ մի քանին
ամփոփուած են այս տետրակի մէջ իւ-
րեւ նմոյշներ զանազան քաղաքների
մէջ և զանազան տպագրութիւնները
տակիւրերէն գրած ուսանաւորներին
որոնք ժամանակին հրատարակուած չի
լինելով կորսուած են այժմ: Այն մի
քանի ուսանաւորներ որոնք իրեւ նմոյշ
ամփոփուած են այս տետրակի մէջ,
ցիր և ցան կը գտնուին Կ. Պօլիս տը-
պագրուած աղգալի երգարաններին
մէջ՝ որոյ վերստին տպագրութիւնն
վաղուց արդէն արգիւտուած է, և Ասիա
և Արմենիա լրագիրներին մէջ: Նմոյշների
մէջ փոքրիկ տեղեկութիւններ տըր-
ւած են նաեւ թէ այդ ուսանաւորներ
ինչ տպագրութիւնների տակ ներշն-
չուելով գրուած են: Դին (10 սանթիմ)
15 սանթիմ:

Ասանցմէ զատ, Արմենիայի խմբագ-
րատան մէջ ծախու կը գտնուին նաեւ
Հ. Ալիշանի, Հ. Ինճիճեանի, Հ. Գարե-
գին Զարհանէկեանի, Բաֆֆիի, Մե-
րենցի հրատարակուած բոլոր գիրքերն,
ինչպէս և ուրիշ օգտակար գիրքեր և
քարտէզներ Հայաստանի հայերէն կամ
լատինական տառերով և զանազան
գրիներով և ին. և ին.:

Դրաւաճառանոցի մանրամաս ցու-
ցակը որ 90 երեսներէ կը բաղկանայ,
ցանկացողներին կը ղրկուի ձրիպէս:

ԻՄ ՀԱՅՐԱՍՊԱՆ ԸՆԿԵՐԸ

(Կ. ՊՈԼՍՈՑ ՀԱՅՈՑ ԿԵԱՆԳԷՆ ԱՐՆՈՒԱՑ
ՄԻ ԻՐԱԿԱՆ ՎԷՊ)

ԳՐԵՑ ԱՊԼԱՐԻՊ

Այս հետաքրքրաշարժ գրուած կը
ներկայացունէ ընտանեկան տխուր
պատկերներէ մին ուր կը տեսնուի թէ
անբարոյական մի հայր իւր ապական-
ուած վարքաբարքով որչափ չարիք-
ների պատճառ դարձած է և վերջ ի
վերջոյ ինչ ալ իւր որդու ձեռքով
սպաննուած և անհետացած է աշ-
խարհէ: Դին 1 ֆրանք, (75 սանթիմ):

ՏՆՕՐԷՆ — ԻՄԲԱԳԻՐ
Մ. ՓՈՐԹՈՒԳԱԼԵԱՆ

Le Gérant: FÉLIX ENFFANTIN.

ՄԱՐՍԵԼ

Հայերէն տպարան Մ. Փորթուգալեանի
Marseille. — Imprimerie et Papeterie du Midi,
Allées de Meilhan, 44.